

ZÁPIS Z 3.WORKSHOPU – DOMY NA PŮL CESTY

Klíčová aktivita:	2 - Podpora poskytování sociálních služeb
Podaktivita:	2.A – Workshopy
Název projektu:	Projekt Podpora procesu plánování sociálních služeb na území MSK
Zkrácený název:	Plánování V
Registrační číslo projektu:	CZ.03.02.02/00/22_006/0000058
Dotační program:	Operační program Zaměstnanost plus

Téma:	Práce na modelu služby a reflexe stávající praxe
Místo:	Budova DTO, Mariánské nám. 480/5, Ostrava-Mariánské hory
Datum:	22. 10. 2024
Časový rozsah:	10:00 – 14:00
Facilitátor:	Jana Musálková, Daniel Vrána

Obsah

Reflexe mezidobí od posledního workshopu	2
Praxe v přijímání nezletilých osob do domů na půli cesty na základě doporučení MPSV.	2
“Turistika” klientů DPC mezi jednotlivými zařízeními	3
Vymezení cílové skupiny u domu na půl cesty	3
Příklad z praxe DPC:	3
Nová struktura modelu domu na půl cesty	4
Personální zajištění služby DPC	5
Odbornost a osobností předpoklady pracovníků v DPC	5
Další vzdělávání vhodné pro pracovníky domu na půl cesty	5
Činnosti služby DPC (do modelu)	5

Reflexe mezidobí od posledního workshopu

- Podporovatelé DPC sbírali data za služeb DPC v Moravskoslezském kraji (počty klientů).
- Metodičtí podporovatelé v DPC se dále zúčastnili jednání *Pracovní skupiny pro plánování sociálních služeb obcí s rozšířenou působností v Moravskoslezském kraji*, kde představili fungování DPC a ověřovali to, jak všechna města se službou pracují z koncepčního pohledu, jak je tento druh sociální služby u obcí fokusovaný.
- O službě DPC metodičtí podporovatelé diskutovali pouze se zástupci obce Třinec, Frýdek-Místek, okrajově se zástupci obce Bruntál.
- Potřebnost tohoto druhu služby nikdo z obcí nezpochybňuje, ale také nikdo se na tento druh sociální nezaměřuje.
- Zástupci obcí mají pocit, že při odchodu dětí z dětských domovů do běžného života je vše v růžových barvách a vše funguje bez problémů.
- Metodičtí podporovatelé DPC popisovali zástupcům obcí, jak v současnosti vypadá běžný klient DPC, byly to pro ně nové informace.
- Na jednání obcí se bavili taky o tom, že by síť DPC neměla zaniknout, ale naopak by jim měla být věnována náležitá podpora. Služba má význam z celokrajského a celonárodního pohledu.
- Zajímavá debata byla s Třincem, bavili se o kapacitách ve službě DPC.
- V každé obci s rozšířenou působností působí v rámci projektu Plánování V podporovatel procesu komunitního plánování (je možné prostřednictvím nich problematiku DPC na obci řešit).
-

Dotaz facilitátorů: Co nás tíží, jaká máme očekávání od dnešního workshopu?

Praxe v přijímání nezletilých osob do domů na půli cesty na základě doporučení MPSV.

Poznatky účastníků workshopu:

- MPSV vydalo doporučení, že je nyní možné přijímat do sociálních služeb **azylové domy** a **domy na půl cesty** nezletilé osoby, způsobilé v dané věci samostatně právně jednat podle občanského zákoníku, stejně tak nezletilé cizí státní příslušníky bez doprovodu včetně těch, kteří nemají oprávnění k pobytu, a to za předpokladu, že budou uvedeni v okruhu osob v rozhodnutí o registraci.
- Někteří poskytovatelé DPC toto doporučení dostali z OSPODu příslušné obce.
- Nevíme, zda můžeme od nezletilých klientů požadovat úhrady za poskytnutí služby (v doporučení MPSV je, že služba bude nezletilým poskytována bez úhrad).
- Nezletilý může podepsat smlouvu i s úhradou (od 15 let), řešíme to s ÚP s hmotnou nouzí a oni neví, žádají o podpis zákonné zástupce. Do 18 let děti nedostanou na sebe žádnou sociální dávku z úřadu práce, pouze přídavek na dítě, pokud jsou ve službě dle rozhodnutí soudu nebo ve ZDVOP i na smlouvu, ale tam je výjimka (např. § 74 odst. 2 ZSS).
- Ve ZDVOPu není volná kapacita, tudíž tam 17leté děti nechtějí umísťovat. Ve ZDVOPu mají jasná pravidla musí se vše hlásit, v DPC není pro nezletilé vhodné prostředí, pobyt nezletilých není slučitelný s pravidly služby DPC. Služba např. není "suchá" služba... říkáme si, zda je to rozumné, nezletilé do DPC umísťovat?
- Řešili jsme děti bez domova, na ulici, měli jsme za to, že je budeme přijímat v režimu soc. služby. Kdo ponese zodpovědnost za to, když se něco stane (klient se opije)?
- Celé doporučení MPSV není legislativně a prakticky vůbec dotažené, neexistují praktické postupy.

- Nezletilý není zavázán k úhradě.
- Není jasné, kdo bere právní odpovědnost za nezletilého klienta.
- Kde vznikla zakázka pro toto doporučení MPSV? Netýká se primární zakázka migrantů z Ukrajiny? Asi to byl primární impuls.
- Lidi kolem 17 roku života, kteří jsou bezdomovci a žijí na ulici nejsou ojedinělé případy. Takových lidí žije "na ulici" více. V Bruntále se o to začali zajímat.
- Máme zájemkyni o službu - slečnu, které končí ZDVOP v lednu, v březnu bude zletilá. Potřebují pokrýt 2 měsíce. Údajně je takových dětí více.
- V Brně funguje **azylový dům pro mládež**. Jedná se o pobytové zařízení Odboru sociální péče Magistrátu města Brna, které je součástí Oddělení sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé. Cílovou skupinou jsou mladí lidé nacházející se v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení nebo ohrožené sociálním vyloučením, kteří nejsou schopni vlastními silami řešit svoje problémy. Podobné zařízení funguje také v Praze a v Mostě. Mají tam velice nízké úhrady za službu.
- Pokud někdo zajistí peníze na pobyt, souhlas zákonného zástupce, a je to projednáno s OSPOD, tak by nám to už nepřišlo tak nebezpečné.... Aktuálně řešíme míru zodpovědnosti, pojistky. (Koho budeme kontaktovat, když si 17-ti letý člověk zlomí nohu? Budete kontaktovat rodiče (když je nekomunikující) nebo OSPOD?
- Nikdo z poskytovatelů DPC nemá registraci pro poskytování služeb lidem pod 18 let (dle stávající legislativy to ani není možné).
- Byli jsme poptávání OSPOD, ale až děti nabyde zletilosti..., údajně mají OSPOD takové klienty.
- Měli jsme holku, která chtěla ubytovat mladšího bratra, ale to jsme předávali k řešení OSPOD.
- Ve Frýdku-Místku měli v DPC dvě zájemkyně o službu ve věku 17 let, ale neměli zrovna volnou kapacitu.
- V DPC v Ostravě mohou nastoupit klienti až po dovršení dospělosti, mladší klienty nepřijímají.

"Turistika" klientů DPC mezi jednotlivými zařízeními

Klienti mnohdy putují mezi zařízeními DPC v rámci kraje i celé ČR. Někdo potřebuje do služby jednoduše dozrát. Někteří klienti by chtěli mít vše "hned", nedokáží některá svá přání odložit. Tito lidé si musí nějaké věci "odžít", aby se ve službě mohli "udržet". Celé je to o tom, jak odložit potřebu na úkor systémového ukotvení. Klienti mnohdy nevěří pracovníkům, že ta situace dopadne v neprospěch klienta. Je to hodně těžké téma, a i proto si tento druh sociální služby zaslouží více sociálních pracovníků.

Vymezení cílové skupiny u domu na půl cesty

Je dobré si vymezit, pro koho je služba DPC vhodná a pro koho již vhodná není.

Poskytovatelé DPC se občas potýkají s tím, že mají klienta, který by potřeboval jiný typ služby, než je DPC, a to z důvodu např. duševního onemocnění, zdravotního postižení. DPC jako takové nemůže dobře saturovat všechny potřeby takového člověka, který by potřeboval spíše službu sociální péče.

Příklad z praxe DPC:

Mladý muž, "psychiatrický pacient" (lehčí autismus), který nám o tom pověděl, od praktické lékařky bychom se tuto informaci nedozvěděli. Neužíval léky, došlo k vyostřenému incidentu, kolegyně to podchytila, šla s ním k doktorovi. Tam dostal strašně moc léků, s doporučením doktora, aby na užívání léků služba dohlížela. Byl agresivní, prošel už několika službami. Nikde nemůže zůstat.... Pokud praktikovi nepředáme všechny informace od ostatních doktorů, praktik je neví. V chráněném bydlení

např. dohlížejí na to, aby si klient bral léky (mají na to prostor, v DPC na to prostor není). Směřovali jsme tohoto klienta na krizové centrum a pak jsme pro něho hledali vhodné chráněné bydlení, ale nebylo to úspěšné.

Lidi s duševním onemocněním potřebují svůj klid a mnohdy je to neslučitelné s potřebami jiných uživatelů služby DPC. Osoby s duševním onemocněním je vhodnější spíš směřovat do podpory samostatného bydlení.

Inspekce kvality sociálních služeb proběhla v SOS Dětské vesničky, DPC Kotva v Brně.

Výstup z inspekce:

- Měli jsme ve službě zavedený tzv. "zkušební pobyt" (kdy je u nás člověk zdarma jako zájemce o službu, intenzivní práce s ním - 3 schůzky za týden, kdy si nastavujeme pravidla. Když člověk nebyl motivovaný ke spolupráci, tak jsme to rozklíčovali). Byl to, dle poskytovatele, skvělý pracovní nástroj k tomu, aby pracovníci poznali, zda je člověk pro službu vhodný. Do služby totiž přicházejí lidé, kteří jsou absolutně nepřipraveni na život v domě na půl cesty. Tato praxe "zkušební pobyt" je dle inspekce postavena mimo zákon, doporučovali na místo toho více vypilovat jednání se zájemcem o službu.
- Nyní musí uzavírat smlouvy o poskytování sociální služby se všemi zájemci, a to bez zkušební doby.
- Inspektoři zadrželi složení kauce při vstupu do služby (i když nízkou) a to z toho důvodu, že úhrada za službu a zároveň zaplacení kauce nesmí překročit vyhlášku (což jsme se do toho vešli). Vnímali jsme kauci jako dobrý nástroj. Když klienti odcházeli, dostali peníze zpět a měli něco do dalšího začátku (klient byl motivován předat pokoj v důstojném stavu).
- Zadrželi rovněž kamery v kuchyni, které jsme měli instalované z důvodu vzájemných krádeží věcí. Argumentovali jsme tím, že je chtěli sami klienti a že se záznamy pracujeme jen tehdy, když vyvstane problém (uvidíme, jak to dopadne).
- Dále musíme na webu lépe popsat komu službu neposkytujeme (negativní vymezení cílové skupiny je špatně).
- Když někoho poučujete o havarijních a rizikových situacích, tak to poučení musí klient podepsat (požadavek standardu).
- Třílůžkový pokoj je problém, dnes jsou trendem pokoje s nižším počtem lůžek, souvisí to s humanizací sociálních zařízení.
- Je zapotřebí umožnit návštěvy – ty v našem DPC dosud nebyly povoleny, musíme vydefinovat pravidla pro návštěvy. V bytových domech to nebude jednoduché stanovit.
- V seznamu zájemců nemůžeme vést osoby pod 18 let, ale oni už se v 17 letech zajímají (z důvodu věku kdy žádá ale nespadá do cílové skupiny), rovněž používat slovo pořadník v souvislosti se zájemci o službu není vhodné.
- Když dáváme někomu výpověď nebo ho odmítáme, máme zavolat na jeho obec, že se ocitá na ulici a oni mají povinnost se o toho člověka postarat.

Nová struktura modelu domu na půl cesty

Je zapotřebí model DPC aktualizovat a finalizovat dle stanovené struktury. V rámci dnešního workshopu se jím budeme zabývat.

Personální zajištění služby DPC

minimální počty pracovníků

Na 10 klientů DPC

- **2 sociální pracovníci** + vedoucí služby
- **5 pracovníků v sociálních službách** (denní a noční směna). PSS zajišťují provoz zařízení, obsluhu pračky, úklidy pokojů, pomoc při sepsání životopisu, motivačního dopisu, podpora při vaření
- Maximálně 5 klientů na jednoho klíčového pracovníka
- Dále by měli být k dispozici **externí experti** - psycholog, psychiatr, praktický lékař, zubař, zdravotník, adiktolog

Svou roli při personálním zajištění služby sehrává i to, zda jsou služby poskytovány **v bytech**, nebo v **pobytovém zařízení sociálních služeb**.

Je žádoucí, aby ve službě působilo více sociálních pracovníků, než je tomu nyní. Roli zde, dle poskytovatelů služeb DPC, sehrává to, že sociální pracovníci jsou finančně dražší než PSS a je jich všeobecně málo a radši volí působení v jiných druzích sociálních služeb.

V některých službách DPC zastávají PSS i roli klíčových pracovníků.

Nastavení působení sociálního pracovníka (kdy je k dispozici a dostupný) – máme to pružně, ráno i odpoledne. Máme pružnou pracovní dobu (od 9 do 14 máme pevnou, ale pružná pro ostatní pracovníky, aby si mohli čas řídit). Sociální pracovnice je k dispozici více přes týden.

Odbornost a osobností předpoklady pracovníků v DPC

Vzdělání - obor sociální práce + další specializace (adiktologie, sociální pedagogika)

odolnost vůči stresu, optimismus, empatie, schopnost sebereflexe, partnerský přístup, selský rozum, umění přiznat chybu, týmovost, ochota dále se vzdělávat a učit se, emoční a sociální inteligence

Je vhodné, aby tým v DPC byl genderově vyvážený (50% na 50%)

Další vzdělávání vhodné pro pracovníky domu na půl cesty

Dlouhodobé psychoterapeutické výcviky, motivační rozhovory, krizová intervence, sebezkušenostní výcvik, výcvik v mediaci, poruchy attachmentu, trauma-informovaný přístup v sociální práci,

Činnosti služby DPC (do modelu)

Sociálně terapeutické činnosti (konkrétně rozepsat, jak to vypadá a jak se to děje?)

1. Socioterapeutické činnosti jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících sociální začleňování osob.
  - Návčik režimových opatření dne (návčik ranního vstávání, neponocovat, rozlišování mezi pracovním týdnem a víkendy),
  - Návčik dodržování termínů (připomínání schůzek na pracovních úřadech, vedení diářů, mobilní aplikace, návčik k zodpovědnosti),
  - Podpora při nakupování (nákupní seznam, vytištění receptů, orientace v cenách potravin),
  - Podpora při vaření (společné vaření),
  - Návčik hospodaření s financemi,

- Návčik komunikace, návčik “spolubydlení”, řešení problémů bez násilí,
  - Návčik péče o sebe (čistota těla), návčik hygienických pravidel (čistota oděvu), úprava zevnějšku, sebezprezentace,
  - Základy etikety-návčik pozdravu, podání ruky, představení se...,
  - Návčik péče o domácnost,
  - Návčik efektivního trávení volného času,
  - Řešení agrese a násilí většina klientů řeší konflikty agresí (vhodný je např. boxovací pytel v zařízení).
2. Aktivity zaměřené na budování a rozvoj pracovních návyků a dovedností nezbytných pro integraci osob na trh práce.
- Sepsání životopisu, motivačního dopisu, základy e-mailové korespondence, návčik telefonování,
  - Návčik pracovních pohovorů,
  - Vyhodnocování rizik a priorit v zaměstnání,
  - Motivace ke komunikaci se zaměstnavateli,

Vedeme klienty k tomu, že den by měl mít nějaký režim a k efektivnímu trávení volného času, co by mohli třeba dělat, jak volný čas smysluplně využít.

Informace z Odboru sociálních věcí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje

Připravuje se návazný evropský projekt Standardizace poskytování sociálních služeb, ze kterého by měly být DPC v MSK nadále metodicky podporovány v letech 2025-2027. Aktivity by měly být zaměřeny více průřezově a měly by cílit i na více subjektů zainteresovaných do pomoci lidem v nepříznivé sociální situaci na startu svého života.

Budeme rádi za součinnost při nastavování této aktivity, tak aby témata byla přínosná pro cílovou skupinu mladých lidí na startu svého života. Jedná se o lepší propojení aktérů, kteří jsou do procesu sociálního začleňování těchto lidí zainteresovaní.

K finalizaci aktualizovaného modelu sociální služby bude zapotřebí ještě pár společných konzultací s poskytovateli DPC. Chtěli bychom se tomu do konce ledna 2025 věnovat, nyní už asi jen v on-line prostoru, protože dnešní workshop je poslední v rámci projektu Plánování V.